

HAZIRGIYİM & KONFEKSİYON SEKTÖRÜ AÇISINDAN KAZAKİSTAN

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER GENEL VE SEKTÖREL BİLGİLER

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
HAZIRGIYİM ve KONFEKSİYON ŞUBESİ
AĞUSTOS 2015

HAZIRGIYİM & KONFEKSİYON SEKTÖRÜ AÇISINDAN KAZAKİSTAN

İÇİNDEKİLER

I. KAZAKİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
Doğal Kaynaklar	4
Nüfus Yapısı	4
İşgücü ve İstihdam	5
Temel Göstergeler.....	5
Ekonomi	6
Dış Ticaret	8
Dış Ticaret Politikası.....	10
Kazakistan Pazar Bilgileri.....	10
II. KAZAKİSTAN DIŞ TİCARETİ	13
Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat	13
En Çok İhraç Edilen Ürünler.....	14
En Çok İthal Edilen Ürünler	14
En Çok İhracat Yapılan Ülkeler	15
En Çok İthalat Yapılan Ülkeler	16
III. KAZAKİSTAN'IN HAZIRGIYİM VE KONFEKSİYON DIŞ TİCARETİ	18
Kazakistan'ın Hazırgiyim ve Konfeksiyon Dış Ticareti	18
Kazakistan'ın En Çok Hazırgiyim ve Konfeksiyon İthalatı Yaptığı Ülkeler ...	19
Kazakistan'ın En Çok İthal Ettiği Hazırgiyim ve Konfeksiyon Ürünleri	20
Kazakistan'ın Tekstil Dış Ticareti	21
IV. TÜRKİYE – KAZAKİSTAN DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ	22
Türkiye - Kazakistan Genel Dış Ticareti.....	22
Türkiye'nin Genel Ticaretinde Kazakistan'ın Yeri.....	27
Türkiye'nin Hazırgiyim ve Konfeksiyon Ticaretinde Kazakistan'ın Yeri.....	29
Türkiye – Kazakistan Hazırgiyim ve Konfeksiyon Dış Ticareti	31
V. KAYNAKÇA.....	34

HAZIRGIYİM & KONFEKSİYON SEKTÖRÜ AÇISINDAN KAZAKİSTAN

I. KAZAKİSTAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nden Kazakistan, 2.724.900 km² yüzölçümüyle büyüklük açısından dünyanın dokuzuncu, eski Sovyetler Birliği ülkelerinin ikinci en büyük ülkesidir. Yüzölçümü olarak Türkiye'nin yaklaşık 3,5 katı büyüklüğünde olan ülke, Orta Asya'da Çin'in kuzeybatısında, Ural Nehri'nin batısında yer almaktadır. Ülkenin sınır komşuları Çin (1.533 km), Kırgızistan (1.051 km), Rusya (6846 km), Türkmenistan (379 km) ve Özbekistan (2.203 km)'dir. Kazakistan'ın Aral Gölü'ne 1.070 km'lik ve Hazar Denizi'ne 1.894 km'lik sınırı da bulunmaktadır.

Doğudaki Altay Dağları, güneydoğusundaki Tien Şan - Tanrı Dağları- ve onun uzantıları Jongar Alatav ve Saur-Tarbagatay ülkenin en büyük dağlarını oluşturmaktadır. İrtiş, Esil, Jayık, İli, Sırderya, Tobıl, Sarısu ülkenin en büyük nehirleridir. İrili ufaklı ve çoğu yaz aylarında kuruyan 7.000'den fazla akarsu bulunmaktadır. İrtiş, Esil ve Tobıl nehirleri Obi havzasına dahil olup Kuzey Buz Denizine, diğerleri ise ülke içindeki göllere dökülmektedir.

Ülkede tam anlamıyla karasal iklim hakimdir. Bu nedenle çok soğuk kışlar ve çok sıcak yazlar yaşanmaktadır. Kuraklık süresi ve sıcaklık farkları büyüktür. Yazın ortalama hava sıcaklığı kuzey bölgelerinde 20°C, güney bölgelerinde ise 30°C'dir. Kışın ortalama hava sıcaklığı ise kuzey bölgelerinde -20 ila -22°C, güney bölgelerinde -4 ila -8 °C'dir. Astana'daki ortalama sıcaklıklar kışın -18°C, yazın 20°C'dir. Almatı'daki ortalama sıcaklıklar ise kışın -8°C, yazın 22°C olmaktadır.

Kazakistan'da tabii bitki örtüsü kuzeyden güneye gittikçe farklılaşmaktadır. Kuzeydeki küçük orman ve ağaçlıklarla kaplı bozkır sahası güneye inildikçe çöle dönüşmektedir. İrmak boyları ağaçlık ve çalılıktır. Kumluk alanlarda saksavul ağaçları ve çalı türünden ılgınlar bulunmaktadır. Altay ve Tanrı Dağları ise çam ağaçları ile kaplıdır. Ülkenin en yüksek noktası 6 994 metre yükseklikle Tanrı Dağları'ndaki (Tien-Şan) Han Tengri zirvesidir. En alçak yeri ise -132 metreyle Batı Kazakistan'daki Karakıya Çukuru'dur. Kazakistan' nın %7'sini ormanlar, %4'unü dağlar, %26'sını ekilebilir alanlar, %23'ünü bozkır, %40'nı da çöl görünümü topraklar oluşturmaktadır.

Doğal Kaynaklar

Kazakistan, petrol ve doğal gaz rezervleri yönünden zengindir. Ülkenin petrol rezervleri doğal gaz rezervlerine göre daha fazladır. Kazakistan eski Sovyet Cumhuriyetleri içinde Rusya'dan sonra ikinci büyük petrol üreticisidir. Ülke ekonomisi büyük ölçüde petrol ihracatı gelirlerine dayalıdır.

Kazakistan'ın doğal gaz rezervleri ise dünya toplam rezervinin %1,0'ını oluşturmakta olup, toplam 1,8 trilyon metreküpe tekabül etmektedir. Ayrıca, ülke dünya kömür rezervinin de %3,9'una (33,6 milyar ton) sahiptir. Kazakistan altın rezervleri bakımından da zengin bir ülkedir.

Ülkenin Vasilkovskoye madeninde yaklaşık 370 ton altın rezervi bulunmaktadır. Ayrıca zengin demir filizi, bakır, krom, kurşun, wolfram, tungsten ve çinko yatakları da bulunmaktadır.

Kazakistan, Sovyetler Birliği döneminden kalan iki ciddi çevre problemi ile karşı karşıyadır. Bunlardan birisi, doğu sınırına yakın Semipalatinsk bölgesinin Sovyetler Birliği döneminde nükleer deneme alanı olmasından kaynaklanan radyoaktivite sorunudur. Bölgede kansere yakalanma oranı ortalamanın üzerinde olmamakla birlikte, radyoaktivitenin insan sağlığı ve çevre üzerinde uzun dönem etkileri hala belirsizdir. İkinci bir sorun da, Kazakistan'ın kıyısı olduğu Aral Gölü'nün Siriderya ve Amuderya nehirlerinin Orta Asya'daki pamuk üretimi nedeniyle aşırı kullanımı dolayısıyla kurumakta olmasıdır.

Nüfus Yapısı

Ülke nüfusunun 2014 yılı itibarı ile 17,4 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Nüfusun çoğunluğu, ülkenin kuzey ve güney doğusunda yaşamaktadır. Ülkenin orta ve batı kısımlarında nüfus seyrek. Ülkede nüfus yoğunluğunun önemli derecede düşük olmasının başlıca nedeni ülkeden dışarıya olan göçlerdir. Doğal nüfus artış hızı, dışarıya olan göçe yetişememektedir. 1989-1999 yılları arasında 1,5 milyon kişi Kazakistan dışına göç etmiştir. Bunların çoğu, Rusya'ya göç eden etnik Ruslardır; etnik Alman nüfusunun da yarısı Almanya'ya gitmiştir.

Diğer yandan, 2000 yılından bu yana gerçekleşen güçlü ekonomik büyüme ülkeden göç eğilimini tersine çevirmiş ve 2004 yılında net göç ilk kez pozitif dönüştür. Nispeten yüksek doğum oranları ve azınlıkların göçü neticesinde 1920'lerden bu yana ilk defa Kazak nüfus çoğunluğu elde etmiştir. Ülke, son yıllarda Orta Asya'daki fakir komşuları ve Çin'den göç almaktadır. Buna ilave olarak ülkeden Rusya'ya göçte yavaşlama gözlenmektedir.

Göçte rağmen ülkede halen geniş bir Rus azınlık bulunmaktadır. 2001 itibarı ile ülkedeki Rusların toplam nüfusa oranı % 30'dur. Bağımsızlık sonrasında Ruslar kamudaki önemli görevlerden uzaklaştırılmıştır. Kazaklaştırma Programı kapsamındaki bu uygulama kamuda vasıflı işgücü

kaybına neden olmuştur. Günümüzde bu uygulama yumuşatılmıştır. Nazarbayev'in Kazak alfabesinin Kiril alfabesinden Latin alfabesine dönüştürülmesi yönünde bir teklifi vardır. Bunun 12-15 yıllık bir süreçte gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

60 yaş üzeri nüfusun toplam nüfusa oranı düşük düzeydedir. Nüfusun yalnızca yaklaşık %10'u 60 yaş üzerindedir. Ülkedeki fakirlik son yıllarda GSYİH'daki hızlı artış eğilimi ile birlikte önemli ölçüde düşüş göstermiştir. Kazakistan İstatistik Ajansı'na göre ülkede fakirlik sınırı (ayda 35 \$) altında yaşayan nüfusun oranı 2004'te %33,9 iken, 2010 yılında %6,5'e gerilemiştir. Gini katsayısı ise 2001'de 0,366 iken 2010 yılında 0,278'e gerilemiştir.

İşgücü ve İstihdam

1999'dan itibaren gözlenen hızlı ekonomik büyüme istihdam artışı ve yaşam standartlarında artış sağlamış bununla birlikte bir dönem işsizlik artmıştır. 2004'te 381.000 kişi olan yıllık ortalama işsizlik 2007'de 597.200 kişi (toplam işgücünün %7,3'ü) olmuştur. Ancak sonrasında azalma eğilimi gösteren ortalama işsizlik oranlarının 2014 yılında % 5,2 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Diğer taraftan müteahhitlik hizmetleri gibi sürekli büyüme gösteren sektörlerdeki istihdam resmi verilerde yeterince yansıtılmamaktadır. Bunun nedeni özellikle konut inşaatında gayri resmi istihdamın halen hâkim olmasıdır. Petrol sektörü ile ivme kazanan ekonomik büyümenin etkileri başta hizmet sektörü olmak üzere diğer sektörlere de yansımıştır. Hizmet sektörü ülkede en fazla istihdam sağlayan sektör konumundadır. Bununla birlikte uzun vadeli işsizlik verileri özellikle ülkenin kuzeyindeki eski ağır sanayinin yoğunlaştığı bölgelerde yüksektir.

Kazakistan yabancı işgücü istihdamında kota uygulamaktadır. Kotalar devlet tarafından her yıl yeniden belirlenmektedir. Yetkililer yabancı yatırımcıları yerli işçi eğitme ve istihdam etme konusunda giderek artan bir şekilde yönlendirmeye çalışmaktadır.

Temel Göstergeler

Aşağıda yeralan temel ekonomik ve demografik göstergeler, Kazakistan'ın sosyal ve ekonomik profilini ortaya koymaktadır:

Başkenti

Astana

Yüzölçümü

2,724,900 km²

Nüfusu	17,4 milyon (2014)
Nüfus Yaş Dağılımı	0-14: % 25 15-24: % 16 25-54: % 43 55 ve üstü: % 16
Ortalama Yaşam Süresi	71 (erkekler:66 kadınlar:75)
Para Birimi	Tenge (KZT)
GSYH Artış Oranı	% 4,3 (2014 tahmini)
Kişi Başına Milli Gelir	12,600 \$ (2014 tahmini)
İşsizlik Oranı	% 5,6 (2014)
İşgücü Sayısı	9 milyon (2014)
Sektörlere Göre GSMH	Tarım % 5 Sanayi % 37 Hizmet % 58
Sektörlere Göre İstihdam	Tarım % 26 Sanayi % 12 Hizmet % 62
İhracat	78,2 milyar \$ (2014)
İthalat	41,2 milyar \$ (2014)

Ekonomi

1991 yılında gerçekleşen bağımsızlık öncesinde Kazakistan'ın Sovyet sistemi içindeki rolü buğday üretimi, metalurji ve mineral üretimi üzerinde yoğunlaşmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılması, merkezi planlı ekonominin çöküşü ile birlikte Kazakistan'ın üretiminde ciddi bir düşüş meydana gelmiştir. Ekonomisi büyük ölçüde Rusya'ya bağlı olan Kazakistan'ın bağımsızlık sonrası yaşadığı durgunluk döneminde tüketim malları üretimi gibi bazı alt sanayi sektörleri büyük zarar görmüştür. Sonuç olarak 1990'lar süresince GSYİH içinde sanayi sektörünün payı gerilemiştir. 2000 yılı itibarı ile sanayi

sektörü GSYİH içindeki payı yeniden yüzde otuzlara ulaşmıştır. Bunda en önemli rolü, yatırımlarla ivme kazanan petrol sektörü oynamıştır. Günümüzde petrol, toplam sınaî üretimin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Kazak ekonomisinin diğer önemli sektörleri ise metal işleme ve çelik üretimidir. Bu sektörler de Sovyet sonrası dönemde ülkeye giren yabancı yatırımlar sayesinde en çabuk toparlanan sektörler olmuştur.

İnşaat sektörü neredeyse tamamen petrol sektörüne bağımlı olup, sektörün GSYİH içindeki payı petrol sektöründeki yatırımlarla birlikte aşamalı olarak artmıştır. Ekonominin geri kalanı, küçük olmakla birlikte hızla gelişen hizmet sektöründen ve verimsiz, emek-yoğun tarım sektöründen oluşmaktadır. Tarım sektörü en fazla istihdam sağlayan sektördür.

Ekonomik büyümenin ve yabancı yatırımların olumlu etkisi sayesinde gerçekleşen refah artışının nüfusun her kesimi tarafından paylaşılamamasına rağmen fakirlik düşüş eğiliminde olup gelir dağılımı iyileşmektedir. Kırsal kesimdeki fakirlik çok daha belirgindir. Özellikle ülkenin güneyinde yerleşik Kazaklar kırsal kesimde yaşayan nüfus içindeki en fakir kesimdir.

1999-2014 yılları arasında gözlenen hızlı ekonomik büyüme istihdam artışını tetiklemiş ve yaşam standardını yukarı çekmiştir. Yıllık ortalama işsizlik oranı 1999 yılında %13,5 iken, 2014 yılında %5,2'ye gerilemiştir.

Reel ücretlerdeki artış da olumlu etkilerini göstermeye başlamış olup, tüketim malları ithalatı artış eğilimine girmiştir. Yaşam standartlarının yükselmesinde Tenge'nin istikrarı önemli role sahiptir.

Kazakistan, dolar bazında BDT ülkeleri içinde-Rusya hariç- en yüksek kişi başı GSYİH ve aylık ücretlere sahip ülkedir. Bu göreceli yüksek refah düzeyinin en önemli göstergelerinden biri de ülkeye diğer Merkezi Asya ülkelerinden özellikle Özbekistan'dan giren çok sayıdaki kaçak göçmendir. Özbek işçiler her yıl yaz mevsiminde pamuk toplamak üzere ülkeye gelmektedir.

Ekonomide yaratılan katma değer büyük bir bölümü petrol ve doğalgaz sektöründen kaynaklanmaktadır. Petrol üretimi ülkenin batısındaki Hazar Denizi'ne yakın bölgelerde yoğunlaşmıştır. Ağır sanayi sektörü ülkenin kuzeyinde konumlanmış olup, bu bölgede nüfusun çoğunluğunu Ruslar oluşturmaktadır. Eski kollektif çiftliklerde gerçekleştirilen hububat üretiminin büyük çoğunluğu da ülkenin kuzeyinde yapılmaktadır. Ülkenin güneyinde de bir miktar petrol bulunmakla birlikte bu bölgede daha çok tarımsal üretim gerçekleştirilmektedir. Bu bölgede Kazak nüfus pamuk üretimi gerçekleştirilmektedir. Aral Gölü'nün kuruması bölgede tarımsal üretimi olumsuz etkilemektedir. Bölge, ülkenin en fakir bölgesidir. Ülkenin en doğusunda bulunan Almatı ülkenin finans ve iş merkezidir. Başkent Astana, ülkenin orta-kuzey bölümünde konumlanmıştır.

Ekonomi politikalarının oluşturulmasında Cumhurbaşkanı en önemli rolü üstlenmektedir. Ana ekonomi politikalarının çoğunluğu Cumhurbaşkanlığı kararnamele ile yürürlüğe konmaktadır. Cumhurbaşkanlığının yanı sıra Merkez Bankası da ekonomideki önemli kurumsal aktörlerden biridir.

Kazakistan'ın 2050 yılına dönük temel ekonomik hedeflerini içeren "Nurlu Yol" programı kapsamında 2015-2017 yılları arasında bütçeden 2,3 milyar dolar ayrılması ve bu rakamın 950 milyon dolarının 2015 yılı içerisinde kullanılması kararlaştırılmıştır. Söz konusu program ile özellikle KOBİ'lerin güçlendirilmesi ve yatırım ve üretim faaliyetlerine hız verilmesi amaçlanmaktadır.

Öte yandan, son aylarda petrol fiyatlarında yaşanan sert düşüşün gelirlerinin önemli bir bölümü petrol ve doğalgazdan kaynaklanan Kazak ekonomisini olumsuz yönde etkilemesinin yanı sıra en büyük ticaret ve ekonomik partner Rusya'nın içinde bulunduğu kriz de Kazakistan'ı negatif yönde etkilemektedir. 2015 ve sonrası için petrol fiyatlarının 90 -100 dolar seviyesinde seyredeceği varsayımına göre yapan Kazakistan, petrol fiyatlarının son dönemde 40 - 50 dolar seviyelerine gerilemesiyle bütçe ve büyüme hesaplarını gözden geçirmek zorunda kalmaktadır.

2014 yılının Şubat ayında Tenge'de devalüasyona gitmek zorunda kalan Kazakistan yönetimi, son dönemde düşen petrol fiyatları ve en büyük partner Rusya'daki krizin etkisiyle tekrar baskı altına girmesiyle Kazakistan Merkez Bankası Ağustos ayında tekrar % 23 oranında bir devalüasyona gitmek zorunda kalmıştır. Söz konusu devalüasyonun Kazak halkının alım gücünü ciddi oranda düşürmesinden endişe edilirken, komşu ülkeler Tacikistan ve Kırgızistan'ın Kazakistan'a ihracatının da olumsuz yönde etkilenmesi beklenmektedir. Bu arada, son devalüasyonla dolar ve euro karşısında ciddi oranda değer yitiren tenge nedeniyle Türk firmalarının Kazakistan'a ihracatta fiyat tutturma noktasında sıkıntı yaşayabilecekleri de belirtilmektedir.

Diğer yandan, 2003-2015 yılları için uygulamaya koyulan Yenilikçi Sınai Kalkınma Programı, ekonomide sektörel çeşitlendirme sağlamayı ve uzun vadede hizmet ve teknoloji sektörleri bakımından güçlü bir ekonomi yaratmayı amaçlamaktadır.

Dış Ticaret

Son yıllarda dünya petrol fiyatlarının yüksek seyretmesine bağlı olarak ülkenin dış ticareti fazlası artmakla birlikte Kazakistan, dış ticaret yapısındaki dengesizlikler nedeni ile zaman zaman dış ticaret açıkları ile karşı karşıya kalabilmektedir. İhracatının önemli kısmını petrol ve ana metaller oluşturan ülkenin ihracat gelirleri bu ürünlerin dünya fiyatlarındaki değişimlerinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Örneğin 1998 yılında Asya'daki mali krizin ardından söz konusu ürünlerde dünya fiyatlarındaki ani düşüş ülkenin ihracat gelirlerinde önemli azalmalara neden olmuştur.

Kazak ekonomisi yüksek düzeyde ithalata dayalı bir ekonomidir. Ülkede gerçekleştirilen üretimin büyük çoğunluğu petrol ve doğal gaz sektörlerinde yoğunlaşmış olup, sermaye ve tüketim mallarında üretim iç tüketimi karşılayacak seviyede değildir. Sermaye ve tüketim malları üreticilerinin çoğunluğu ise fiyat ve kalite bakımından ithal malları ile rekabet edebilir düzeyde değildir. Geniş ve açık sınırlarından ülkeye çok sayıda ucuz, kaçak mal girişi gerçekleşmektedir. Petrol sektörü yatırımlarındaki ve üretimindeki artış sermaye malları ithalatındaki artışın diğer bir önemli nedenidir.

Yüksek miktardaki kayıt dışı ticaret hacmi ithalatın izlediği seyrin takibine yönelik girişimleri güçleştirmektedir. Kazakistan'ın Rusya, Kırgızistan ve Özbekistan ile sahip olduğu geniş ve geçişi kolay sınırlar kayıt dışı sınır ticaretine olanak tanımakta ve sonuç olarak sınır ticaretinin hacmi dış ticaret verilerine yansıtılmamaktadır. Kayıt altına alınamayan ithalatın büyük çoğunluğu gıda dışı tüketim malları ve ikinci el arabalardan oluşmaktadır. İnşaat malzemeleri ithalatı ve doğrudan yabancı yatırımların sermaye malları ithalatı önemli ithalat kalemleridir. Enerji ithalatı –başta Rusya'dan gerçekleştirilen kömür ve elektrik olmak üzere- düşerken, Özbekistan'dan gaz ithalatı artmaktadır.

Ticaretin gelişmesini sınırlayan en önemli problem, Kazakistan'ın tamamen kara ile çevrili, denize kıyısı olmayan bir ülke olmasıdır. Bu nedenle ihracatta ve ithalatta maliyetler çok fazla yükselmektedir. Ayrıca bir diğer sorun da önemli petrol ve gaz ihracatı yollarının ülkenin dünya enerji piyasasındaki en önemli iki rakibi olan Rusya ve İran üzerinden geçmesidir. Ülkenin denize en yakın limanları Rusya ve Gürcistan'ın Karadeniz'deki kıyılarına yakın limanlardır. Kazak mavnaları Karadeniz'e Rus egemenliğindeki bir su yolu olan Volga-Don kanalından girebilmektedir.

1997 yılına dek Rusya üzerinden petrol geçişi konusunda sürekli sorunlar yaşanması, Kazakistan'ın Azerbaycan ve Türkiye, Çin, Türkmenistan ve İran gibi daha yüksek maliyetli alternatif güzergâhları göz önünde bulundurmasına neden olmuştur. Ancak Rusya, 1997 yılından itibaren Kazakistan'ın petrol ihracatını bu şekilde engellemek yerine, Rus firmalarını Kazak pazarına girmeye teşvik ederek ve Kazak petrolünün transit geçişini kolaylaştırarak Kazakistan petrol sektöründeki varlığını artırmaya çalışmaktadır. Günümüzde iki ülke arasında transit geçiş konusunda hala küçük sorunlar yaşanmaktadır.

Kazakistan sahip olduğu üretim yapısı itibarı ile daha ziyade ham madde ve yarı mamul ihracatçısı bir ülkedir. Petrol ve petrol ürünleri, demirli metaller, kimyasallar, makineler, hububat, yün, et, kömür ülkenin başlıca ihraç ürünleridir. İhracatın yarısından fazlasını petrol ve petrol ürünleri oluşturmaktadır. Tüketim malları ihracatı çok sınırlı düzeydedir. Ülkenin başlıca ihraç ürünleri olan petrol, gaz ve maden ihracatının önemli bir kısmını oluşturması, Kazakistan'ın dış ticaret dengesini uluslararası mal fiyatlarındaki değişmelere karşı korunmasız hale getirmektedir.

Dış Ticaret Politikası

Kazakistan, dış ticarete liberalizasyon yönünde çeşitli adımlar atmaya 1994 yılında başlamıştır. Buna bağlı olarak tüm ithalat kotaları feshedilmiş, ithalat ve ihracat tarifeleri indirilmiştir. Kazakistan dış ticareti ülkenin beklenen Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliği ile birlikte daha dışa açık bir hale gelecektir. Ancak, DTÖ üyeliğinin Rusya ile birlikte 2010 yılında gerçekleşmesi beklenmekte iken, Kazakistan, Rusya ve Beyaz Rusya arasındaki Gümrük Birliği Anlaşmasına dahil olmak için DTÖ'ye üyelik müzakerelerine 2009 Haziran'ında ara vermiştir. 2013 yılında tekrar başlayan DTÖ üyelik müzakereleri nihayet 2015 yılı Temmuz ayında tamamlanmış ve 27-28 Temmuz 2015 tarihinde DTÖ Genel Konseyi'nde onaylanmıştır.

DTÖ Katılım Protokolüne ilişkin iç onay sürecinin 31 Ekim 2015 tarihine kadar tamamlanması öngörülmekte olup, sürecin tamamlanmandığına ilişkin Kazakistan'ın DTÖ'ye bilgi vermesinin ardından 30 gün içinde Kazakistan'ın DTÖ üyeliği statüsünü kazanması beklenmektedir.

Gümrük Birliği

Rusya, Belarus ve Kazakistan arasında Gümrük Birliğine Gidilmesine ilişkin anlaşma 27.11.2009 tarihinde imzalanmıştır. Kırgızistan'ın da bu birliğe katılması beklenmektedir. Uygulamaya 1. Ocak 2010 tarihinden itibaren geçilmiştir. Bu suretle üç ülke arasında tüm gümrük oranları zaman içerisinde sıfırlanmaktadır.

Tarife Dışı Engeller

Resmi mevzuata uyulduğu takdirde gümrüklerde herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Gümrüklerde her ülkeye eşit koşullar ve aynı kurallar uygulanmaktadır. Kazakistan çifte fatura uygulamasının önüne geçebilmek amacıyla tüm ithalatçıları gümrüklerde ICS Inspection and Control Services isimli bir kuruluşun kontrolünden geçmeye mecbur tutmaktadır. Bu uygulamaya göre gümrük vergi ve resimlerine tabii olacak matrahın tespiti için ithal edilen malın gümrük değeri ICS kontrolüne tabii olmakta ve ICS tarafından hesaplanmaktadır. Söz konusu prosedür ülkedeki tüm ithalatçıları için zorunlu bir uygulamadır.

Geçmişte fuarlarda sergilenmek üzere ihraç edilen malların ülkeye girişinde gümrük vergisi uygulaması söz konusu iken, halihazırda böyle bir uygulama bulunmamaktadır.

Perakende ve Pazar Bilgileri

Ülkede nüfusu giderek artan ve yaşam standartları giderek yükselen orta sınıf, daha kaliteli ve pahalı ürünler satan mağazalara yönelmekte ve zorunlu olmayan mallara yönelik olan harcamalarını arttırmaktadırlar. Ülkede her

geçen gün daha fazla tüketici, Batılılaşma eğilimlerini yansıtacak şekilde, günlük hayatlarını kolaylaştıran ürünlere yönelik taleplerini arttırmaktadır. Diğer taraftan yerel bankalar gıda dışı harcamalarda cazip kredi olanakları sunarak bu süreci desteklemektedirler. Bu sürecin doğal sonucu olarak toplam hane halkı harcamaları içerisinde gıda dışı harcamaların payı artmıştır ve önümüzdeki dönemde artmaya devam etmesi beklenmektedir.

Modern şehir hayatına adapte olmuş, uzun mesai saatleri ile çalışan orta ve üst gelir grubu tüketicilerin rağbet ettiği doğrudan satış ve internet perakendeciliğinin, her ne kadar günümüzde toplam perakende pazarı içerisinde küçük bir paya sahip olsa da, önümüzdeki dönemde artan gelir seviyesi ve şehirleşmenin yanı sıra, hükümetin teknoloji kullanımının yaygınlaşması yönünde izlediği politikalar neticesinde satışlarını yıllık ortalama %26 civarı arttırması beklenmektedir. Bahse konu satış kanalının gelişimine en önemli katkıyı ise, satışlarının önümüzdeki dönemde %33 artacağı öngörülen hazır giyim sektörünün sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Kazak tüketicileri giyimlerini, kullandıkları araçları ve yemek yedikleri restoranları birer prestij unsuru olarak değerlendirmekte olup bunlarla ilgili harcamalarda aşırıya kaçabilmektedirler. Diğer taraftan, artan harcanabilir gelir sonucu prestij unsuru olarak değerlendirilen bahse konu giderlerin tüketici bütçesi içerisindeki payı artış göstermektedir.

Marka bilincinin büyük bir hızla gelişmekte olduğu ülkede özellikle kültürel anlamda ve marka bilinci üzerindeki Rus etkisi azalmaktadır. Geçmiş dönemde genel olarak tüm BDT ülkelerinde gözlenen Sovyet etkisi Kazakistan'da Rus nüfusun fazla olması nedeniyle daha derin olmuştur. Ülkede Rus markalarının, televizyon kanallarının tüketici tercihleri üzerindeki etkisi geçmişe göre azalmakla birlikte hala devam etmektedir. Bu arada ülkede Türkiye imajı ve Türk markalarının algısının geçmiş yıllara göre epey yükselmiş olduğu da görülmektedir.

Giyim kuşam sektöründe Türkiye'nin hatırı sayılır bir pazarı durumunda Kazakistan. Çarşı – pazarda her ne kadar 'Kıtay' adını verdikleri 'Çin' malları çok ve çeşitli olsa da, kalitesiz olduklarından alım satımlar esnasında alıcılar 'Kıtay' diyerek dudak kıvrımda ve ucuzluklarına da kalitelere verdikleri önem gibi bir değer vermemektedirler. Giysi satan yerlerde bu yüzden, 'adejda iz Turtsi (Türkiye'den giysi', 'obuv iz Turtsii (Türkiye'den ayakkabı)', Dilya Muşin iz Turtsi (Erkekler için Türkiye'den)', 'belye iz Turtsi (İç çamaşırı Türkiye'den)', 'Turkiyaning kiyimderi(Türkiye'nin Giyimleri)' gibi satılan malların 'Türkiye'den geldiği' ibarelerine çok sık rastlarsınız. Kıtay veya Çin mallarını mecburen ve ekonomik nedenlerle, alım gücü çok düşük insanlar satın almaktadır. Markaların dışında, biraz da kaliteli olsun diye düşünen insanlar Türkiye mallarına yönelmektedir. Bu giysiler veya giyim kuşam malzemeleri yaklaşık olarak Türkiye'deki mağaza fiyatları ile hemen hemen aynı fiyatlardan alıcı bulmaktadır.

Kazakistan'da perakende sektörü her zaman önem teşkil etmiştir, önceki yıllarda daha çok açık pazarlar tercih edilirken üst ve orta sınıf tüketici kitlesi mağazalara yönelmiş durumdadır. Geçmiş yıllarda alışveriş ve ticaretin kalbi olan açık pazarlar çok kalabalık ve şehir merkezin dışında olması sebebiyle tercih edilmemeye başlanırken, Kazakistan'da alışveriş merkezleri daha çok Almatı ve Astana şehirlerinde yoğunlaşmaktadır. İki şehir de perakende gelişmelerinin merkezi durumundadır. Perakende sektörünün önündeki engel kaliteli alanların yetersiz olmasıdır. Diğer yandan, internet perakendeciliği toplam pasta içerisindeki payı düşük olmasına rağmen perakendecilerin dağıtım kanalları arasında önemli bir yere sahip olması beklenmektedir.

Kazakistan'da Rus, Güneydoğu Asya ve Avrupa mallarının yoğun rekabeti bulunmaktadır. Diğer BDT ülkeleri içinde en yüksek seviyede olmakla birlikte, genelde düşük alım gücüne sahip olmalarına rağmen Kazak tüketicileri, batı mallarına çok açıktır. Ülkedeki tüketiciler ürünlerin fiyat ve kalitelerine öncelikli önem vermektedir.

Gelir seviyesi artan Kazakistan'da perakende sektörünün aynı hızda gelişmemesi sonucu zengin Kazakların alışveriş için Londra ve ya Dubai'yi tercih ettiği görülürken, orta ve orta-üst sınıflardan Türkiye'yi tercih edenler de çoğunluktadır. Kazakistan'ın en zengin %10'luk kesimi en düşük %10'luk kesimden ortalama 8 kat daha fazla kazanırken, 4 kat daha fazla tüketime ve lükse para harcıyorlar.

II. KAZAKİSTAN DIŞ TİCARETİ

Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat

2014 yılında Kazakistan'ın genel ihracatı yaklaşık 78,2 milyar dolar, genel ithalatı ise 41,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılından 2014 yılına kadarki beş yıllık süreçte Kazakistan'ın dış ticaretine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda izlenebilir.

Kazakistan'ın genel ihracatı 2011 ve 2012 yıllarında küresel ekonomik krizin etkisinin yitirmesiyle artış gösterirken, 2013 ve 2014 yıllarında ise ihracatta sırasıyla %10,6 ve %5,2 oranında düşüşler görülmüştür.

İthalat rakamlarına baktığımızda ise 2010 yılından 2013 sonuna kadar bir artış eğilimi gözlemlenirken, 2014 yılında %15,7 oranında düşüş görülmektedir.

Tablodan da görüleceği üzere Kazakistan dış ticaret fazlası veren bir ülkedir.

KAZAKİSTAN'IN GENEL DIŞ TİCARETİ				
Birim 1000 ABD \$				
YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM %	İTHALAT	DEĞİŞİM %
2010	57.244.064	-	24.023.627	-
2011	88.107.934	53,9	38.010.237	58,2
2012	92.281.521	4,7	44.538.071	17,2
2013	82.510.023	-10,6	48.871.869	9,7
2014	78.236.720	-5,2	41.212.840	-15,7

Kaynak: Trademap / ITC

En Çok İhraç Edilen Ürünler

2014 yılında Kazakistan'ın en fazla ihraç ettiği ürünler Fası 27 kapsamındaki mineral yakıtlar, mineral yağlar, Fası 72 kapsamındaki demir ve çelik, Fası 28 kapsamındaki kimyasallar, Fası 26 kapsamında yer alan metal cevherleri ile Fası 74 kapsamındaki bakır ve bakırdan eşyalardır.

Söz konusu ürünlere ilişkin rakamsal bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

KAZAKİSTAN'IN EN ÇOK İHRAC ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2014			
<i>Birim: 1.000 \$</i>			
FASIL NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
27	MİNERAL YAKITLAR, MİNERAL YAĞLAR	60.696.054	77,6
72	DEMİR ve ÇELİK	3.077.858	3,9
28	ANORGANİK KİMYASALLAR	2.668.213	3,4
26	METAL CEVHERLERİ	2.552.486	3,3
74	BAKIR VE BAKIRDAN EŞYA	1.829.834	2,3
	TOPLAM	78.236.720	100,0

Kaynak: Trademap / ITC

En Çok İthal Edilen Ürünler

Kazakistan'ın en çok ithal ettiği ürünlerin başında Fası 84 kapsamındaki nükleer reaktörler, kazanlar, makineler gelmektedir.

Fası 87'de yer alan motorlu kara taşıtları, Fası 85'da yer alan elektrikli makina ve cihazlar, Fası 73 kapsamındaki demir veya çelikten eşya ile Fası 27 kapsamındaki mineral yakıtlar ve mineral yağlar, diğer en fazla ithal edilen ürünler olarak sıralanmaktadır.

KAZAKİSTAN'IN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2014			
<i>Birim: 1.000 \$</i>			
FASIL NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZANLAR, MAKİNALAR	6.806.716	16,5
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI	4.394.368	10,7
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR	3.972.002	9,6
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	2.458.243	6,0
27	MİNERAL YAKITLAR, MİNERAL YAĞLAR	2.302.449	5,6
	TOPLAM	41.212.840	100,0
<i>Kaynak: Trademap / ITC</i>			

En Çok İhracat Yapılan Ülkeler

2014 yılı itibariyle Kazakistan'ın en çok ihracat gerçekleştirdiği ülke İtalya'dır. Anılan dönemde İtalya'ya 16,1 milyar dolarlık ihracat yapılmıştır.

Çin, Hollanda, Rusya Federasyonu ve Fransa Kazakistan'ın en çok ihracat gerçekleştirdiği diğer ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Kazakistan'ın en çok ihracat yaptığı ilk 10 ülkeye toplam ihracatın %76,2'si yönelmiş durumdadır.

Türkiye Kazakistan'ın en fazla ihracat yaptığı onuncu ülkedir. 2014 yılında Kazakistan'dan Türkiye'ye 2013 yılına göre %12,4 oranında gerileme ile 2,3 milyar dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir. Türkiye, Kazakistan'ın toplam ihracatından %2,9 oranında pay almaktadır.

En fazla ihracat yapılan 10 ülkeye ilişkin veriler aşağıdaki tabloda görülebilir.

KAZAKİSTAN'IN EN ÇOK İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:1000 \$				
	2013	2014	DEĞİŞİM %	PAY %
İTALYA	15.223.067	16.051.565	5,4	20,5
ÇİN	14.334.297	9.815.017	-31,5	12,5
HOLLANDA	9.729.313	8.724.476	-10,3	11,2
RUSYA FEDERASYONU	5.806.508	5.178.048	-10,8	6,6
FRANSA	5.262.127	4.689.704	-10,9	6,0
İSVİÇRE	4.258.471	4.539.208	6,6	5,8
ROMANYA	2.263.939	3.152.960	39,3	4,0
AVUSTURYA	3.613.269	2.855.092	-21,0	3,6
İSPANYA	1.844.328	2.363.194	28,1	3,0
TÜRKİYE	2.595.072	2.272.446	-12,4	2,9
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	64.930.391	59.641.710	-8,1	76,2
DÜNYA TOPLAMI	82.510.023	78.236.720	-5,2	100,0

Kaynak: Trademap / ITC

En Çok İthalat Yapılan Ülkeler

2014 yılında Kazakistan'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği ülkelerin başında, 13,7 milyar dolarlık ithalat ile Rusya gelmektedir. Kazakistan'ın Rusya'dan ithalatı 2013 yılına kıyasla %22,4 oranında gerilemiştir.

Çin, Almanya, ABD ve Ukrayna, Kazakistan'ın ithalatında öne çıkan diğer ülkelerdir.

Türkiye, Kazakistan'ın en fazla ithalat yaptığı dokuzuncu ülke olarak sıralanmaktadır. 2014 yılında Türkiye'den 1 milyar doları aşan ithalat gerçekleştirilmiş olup Kazakistan'ın Türkiye'den yaptığı ithalat 2013 yılına kıyasla %13,7 oranında artmıştır.

Kazakistan'ın en fazla ithalat yaptığı 10 ülkeye ait veriler, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

KAZAKİSTAN'IN EN ÇOK İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER

Birim:1.000 \$	2013	2014	DEĞİŞİM %	PAY %
RUSYA FEDERASYONU	17.685.586	13.730.335	-22,4	33,3
ÇİN	8.192.705	7.367.048	-10,1	17,9
ALMANYA	2.805.752	2.316.687	-17,4	5,6
ABD	2.392.136	2.003.534	-16,2	4,9
UKRAYNA	2.248.464	1.209.109	-46,2	2,9
FRANSA	924.711	1.086.338	17,5	2,6
GÜNEY KORE	1.250.288	1.067.779	-14,6	2,6
İTALYA	995.493	1.041.523	4,6	2,5
TÜRKİYE	900.577	1.023.506	13,7	2,5
ÖZBEKİSTAN	962.597	1.017.978	5,8	2,5
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	38.358.309	31.863.837	-16,9	77,3
DÜNYA TOPLAMI	48.871.869	41.212.840	-15,7	100,0

Kaynak: Trademap / ITC

III. KAZAKİSTAN'IN HAZIRGIYİM VE KONFEKSİYON DIŞ TİCARETİ

Kazakistan'ın Hazırgiyim ve Konfeksiyon Dış Ticareti

2010-2014 yılları arası beş yıllık dönemde Kazakistan'ın hazırgiyim ve konfeksiyon dış ticareti incelendiğinde ihracatta dalgalı bir seyir, ithalatta ise yükselen bir trend gözlenmektedir.

2010 yılında 3,8 milyon dolar civarındaki Kazakistan'ın hazırgiyim ve konfeksiyon ihracatı 2014 yılı sonu itibariyle 24 milyon dolara kadar yükselirken, ithalata baktığımızda ise 2010 yılında 186,9 milyon dolar seviyesindeki hazırgiyim ve konfeksiyon ithalatının 2014 yılı sonu itibariyle yaklaşık 8 kat artarak 1,1 milyar dolara kadar yükseldiği görülmektedir.

2014 yılında ise Kazakistan'ın hazırgiyim ve konfeksiyon ihracatı bir önceki yıla kıyasla %10,1 oranında artarken, hazırgiyim ve konfeksiyon ithalatı ise %5,8 oranında artmıştır.

Rakamlarda da görüleceği üzere Kazakistan, hazırgiyim ve konfeksiyon sektöründe net bir ithalatçı konumdadır.

KAZAKİSTAN'IN HAZIRGIYİM VE KONFEKSİYON DIŞ TİCARETİ				
Birim 1000 ABD \$				
YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM %	İTHALAT	DEĞİŞİM %
2010	3.760	-	186.925	-
2011	34.163	808,6	354.981	89,9
2012	19.145	-44,0	761.279	114,5
2013	21.793	13,8	1.008.900	32,5
2014	24.001	10,1	1.067.855	5,8

Kaynak: Trademap / ITC

Kazakistan'ın En Çok Hazırgiyim ve Konfeksiyon İthalatı Yaptığı Ülkeler

2014 yılı itibariyle Kazakistan'ın en fazla hazır giyim ve konfeksiyon ithal ettiği ilk beş ülke Çin, Rusya Federasyonu, Türkiye, Kırgızistan ve Bangladeş olarak sıralanmaktadır.

Kazakistan'ın Çin'den gerçekleştirdiği hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı 2014 yılında 472,1 milyon dolar değerindedir. Çin, Kazakistan'ın toplam hazır giyim ve konfeksiyon ithalatından aldığı %44,2 pay ile söz konusu ülkenin bir numaralı hazır giyim ve konfeksiyon tedarikçisi konumundadır. Buna karşın ithalatın 2014 yılında bir önceki yıla kıyasla %0,1 oranında gerilediği görülmektedir.

Türkiye ise Kazakistan'ın en çok hazır giyim ve konfeksiyon ithal ettiği üçüncü ülke konumundadır. 2014 yılında, Kazakistan tarafından Türkiye'den 119,8 milyon dolar değerinde hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı gerçekleştirilmiş olup, ithalat 2013 yılına göre %21,4 oranında artmıştır. Türkiye, Kazakistan hazır giyim ve konfeksiyon pazarından %11,2 oranında pay almaktadır.

KAZAKİSTAN'IN EN ÇOK HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İTHALATI YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim: 1000 \$	2013	2014	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	472.802	472.100	-0,1	44,2
RUSYA FEDERASYONU	127.944	161.506	26,2	15,1
TÜRKİYE	98.674	119.837	21,4	11,2
KIRGIZİSTAN	88.679	94.410	6,5	8,8
BANGLADEŞ	30.856	37.258	20,7	3,5
İTALYA	31.453	29.187	-7,2	2,7
ÖZBEKİSTAN	24.170	21.073	-12,8	2,0
HİNDİSTAN	18.786	14.954	-20,4	1,4
BEYAZ RUSYA	10.814	12.093	11,8	1,1
ALMANYA	7.135	9.183	28,7	0,9
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	911.313	971.601	6,6	91,0
DÜNYA TOPLAMI	1.008.900	1.067.855	5,8	100,0

Kaynak: Trademap / ITC

Kazakistan'ın En Çok İthal Ettiği Hazırgiyim ve Konfeksiyon Ürünleri

2014 yılında Kazakistan'ın ithal ettiği hazır giyim ve konfeksiyon ürünleri incelendiğinde, dünyadan en fazla 6204 kadınlar ve kız çocukları için dokuma takım elbiseler, ceketler, etekler, pantolonlar vb. ithalatı yapıldığı görülmektedir. Bu ürün grubunda 2014 yılında toplam 137,9 milyon dolarlık ithalat yapılmış olup, toplam hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı içerisindeki payı %12,9'dur.

Hazır giyim ve konfeksiyon ürün grubunda diğer önemli ithalat kalemleri, 103,2 milyon dolarlık ithalat değeriyle 6115 GTİP kapsamındaki külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar ve soketler; 97,1 milyon dolar ithalat değeri ile 6203 GTİP kapsamında yer alan erkek ve erkek çocuklar için takım elbiseler, ceketler, blazerler, 79,3 milyon dolar ithalat değeri ile 6110 GTİP kapsamında yer alan kazak, süveter, hırka ve yelekler ile 70 milyon dolarlık ithalat değerine sahip olan 6202 GTİP kapsamındaki kadın ve kız çocuklar için mantolar, kabanlar ve anoraklar olarak sıralanmaktadır.

KAZAKİSTAN'IN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON ÜRÜNLERİ			
2014			
Birim 1000 \$	TANIM	DEĞER \$	PAY
DÖRTLÜ GTİP NO			
6204	KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN TAKIM ELBİSELER, TAKIMLAR, CEKETLER, BLAZERLER, ELBİSELER, ETEKLER, PANTOLON ETEKLER, PANTOLONLAR, ASKILI VE ÜST ÖN PARÇALI TULUMLAR, KISA PANTOLONLAR VE ŞORTLAR (YÜZME KİYAFETLERİ HARİÇ):	137.915	12,9
6115	KÜLOTLU ÇORAPLAR, TAYTLAR, KISA VE UZUN KONÇLU ÇORAPLAR, SOKETLER	103.221	9,7
6203	ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUKLAR İÇİN TAKIM ELBİSELER, TAKIMLAR, CEKETLER, BLAZERLER, PANTOLONLAR, ASKILI VE ÜST ÖN PARÇALI TULUMLAR, KISA PANTOLONLAR VE ŞORTLAR (YÜZME KİYAFETİ HARİÇ) :	97.072	9,1
6110	KAZAK, SÜVETER, HIRKA, YELEK VB. EŞYA (ÖRME)	76.309	7,1
6202	KADIN VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN MANTOLAR, KABANLAR, ANORAKLAR VB.	70.038	6,6
6201	ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUKLAR İÇİN PALTOLAR, KABANLAR, ANORAKLAR VB.	61.312	5,7
6109	TİŞÖRTLER, FANİLALAR, ATLETLER, KAŞKORSELER VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME) :	53.868	5,0
6305	AMBALAJ İÇİN TORBA VE ÇUVALLAR	42.887	4,0
6104	KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN TAKIM ELBİSELER, TAKIMLAR, CEKETLER, BLAZERLER, ELBİSELER, ETEKLER, PANTOLON ETEKLER, PANTOLONLAR, ASKILI VE ÜST ÖN PARÇALI TULUMLAR, KISA PANTOLONLAR VE ŞORTLAR (ÖRME) (YÜZME KİYAFETLERİ HARİÇ):	40.540	3,8
6307	DİĞER HAZIR EŞYA (ELBİSE PATRONLARI DAHİL)	37.990	3,6
	KAZAKİSTAN'IN TOPLAM KONFEKSİYON İTHALATI	1.067.855	100,0

Kaynak: ITC - Trademap

Kazakistan'ın Tekstil Dış Ticareti

2010 ve 2014 yılları arasında beş yıllık süreçte Kazakistan'ın tekstil ihracatına baktığımızda, 2011 yılındaki azalmayı 2012 ve 2013 yıllarındaki artışların takip ettiği görülse de, 2014 yılında ihracat yine düşüş eğilimine girmiştir. Tekstil ihracatı 2010 yılında 116,4 milyon dolar iken, 2014 yılı sonu itibariyle bu seviyenin altına düşmüş ve 97,7 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Söz konusu süreçte tekstil ithalatına baktığımızda ise sürekli artış kaydedildiği görülmektedir. 2010 yılında 122 milyon dolar seviyesinde olan tekstil ithalatı, 2014 yılı sonu itibariyle yaklaşık 3 katına çıkarak 312,6 milyon dolara kadar yükselmiştir.

2014 yılında Kazakistan'ın tekstil ihracatı %37,7 oranında düşüş yaşarken, tekstil ithalatında ise %1,3 ile görece düşük bir büyüme gerçekleşmiştir.

Söz konusu dönemde Kazakistan'ın tekstil dış ticareti, yıllar bazında aşağıdaki tablodan incelenebilir:

KAZAKİSTAN'IN TEKSTİL DIŞ TİCARETİ				
Birim 1000 ABD \$				
YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM %	İTHALAT	DEĞİŞİM %
2010	116.353	-	122.013	-
2011	100.775	-13,4	230.709	89,1
2012	112.415	11,6	271.544	17,7
2013	156.826	39,5	308.512	13,6
2014	97.718	-37,7	312.588	1,3

Kaynak: Trademap / ITC

IV. TÜRKİYE – KAZAKİSTAN DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ

Türkiye - Kazakistan Genel Dış Ticareti

1991 yılında bağımsızlığını ilan etmesinin ardından geçen 24 yıllık sürede Türkiye ile ticari ilişkilerini günden güne geliştiren Kazakistan'da, Türk şirketlerinin 2 milyar dolara yakın ticari yatırımı bulunmaktadır.

İki ülke arasındaki genel dış ticaret hacmine baktığımızda (genel ihracat + ithalat) 2014 yılında 3,4 milyar dolar düzeyinde olduğu görölmektedir. 2014 yılının Kazakistan, 2014 yılı itibariyle Türkiye'nin dünyada en fazla ihracat yaptığı 238 ülke içerisinde 35'inci ülke ve en fazla ithalat yaptığı 239 ülke içerisinde 26'ıncı ülkedir. İki ülke arasındaki ticaret, Kazakistan lehine gelişim göstermektedir.

2014 yılında 157,7 milyar dolar değerinde gerçekleşen Türkiye genel ihracatında, Kazakistan'ın 977,8 milyon dolar ile %0,6'lık bir payı bulunmaktadır. 2014 yılında Türkiye'nin genel ihracatı 2013 yılına kıyasla %3,9 oranında artarken, Kazakistan'a ihracat %5,9 oranında azalmıştır. Bu durumda 2014 yılında Kazakistan'ın Türkiye genel ihracatından aldığı pay %0,6'ya gerilemiştir.

2015 yılı Ocak-Haziran dönemine baktığımızda ise, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla Kazakistan'a ihracatımız %18,1 oranında düşerek 392,3 milyon dolara gerilerken, Türkiye Genel İhracatında ise %8,2 oranında bir gerileme olduğu görölmektedir. Bu durumda Türkiye genel ihracatında Kazakistan'ın payı %0,6'dan %0,5'e gerilemiştir.

İthalat söz konusu olduğunda, 2014 yılında 242,2 milyar dolar değerinde olan Türkiye genel ithalatında, Kazakistan'dan yapılan 2,5 milyar dolarlık ithalatın payı, %1 olarak hesaplanmaktadır. 2014 yılında 2013 yılına kıyasla Kazakistan'dan yapılan ithalat %21 oranında azalmıştır. Türkiye genel ithalatının %3,7 oranında azalması neticesinde, Kazakistan'dan yapılan ithalatın Türkiye'nin genel ithalatındaki payı %1,2'den %1'e gerilemiştir.

2015 yılının ilk altı ayına baktığımızda ise, Türkiye'nin Kazakistan'dan ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %35,2 oranında düşüş yaşadığı görölmektedir. Aynı dönemde Türkiye'nin genel ithalatı %10,9 gerilediği için Türkiye'nin genel ithalatında Kazakistan'ın payı %0,8'e kadar gerilemiştir.

2015 Ocak-Haziran periyodunda 1,2 milyar dolar olan Türkiye-Kazakistan dış ticaret hacminin 54,7 milyon dolar ile %4,5'luk kısmını tekstil ve konfeksiyon dış ticareti oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Kazakistan ile genel dış ticareti, hazır giyim ve konfeksiyon ticareti ve tekstil ticareti ile birlikte değerlendirilen bir tablo, aşağıda yer almaktadır.

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN TİCARİ İLİŞKİLERİ						
Birim: \$						
	2013	2014	DEĞİŞİM	2014	2015	DEĞİŞİM
	YILLIK	YILLIK	%	OCAK - HAZİRAN	OCAK - HAZİRAN	%
KAZAKİSTAN'A İHRACAT	1.039.381.724	977.820.348	-5,9	479.052.129	392.383.638	-18,1
TÜRKİYE GENEL İHRACAT	151.802.637.087	157.715.040.403	3,9	80.067.181.290	73.512.171.390	-8,2
KAZAKİSTAN'IN PAYI %	0,7	0,6		0,6	0,5	
KAZAKİSTAN'DAN İTHALAT	3.106.139.347	2.453.437.453	-21,0	1.264.513.543	819.442.352	-35,2
TÜRKİYE GENEL İTHALAT	251.661.250.110	242.223.958.803	-3,7	119.784.553.940	106.746.016.742	-10,9
KAZAKİSTAN'IN PAYI %	1,2	1,0		1,1	0,8	
KAZAKİSTAN'A HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İHRACATI	102.351.323	79.650.806	-22,2	35.855.542	45.398.286	26,6
TÜRKİYE HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İHRACATI	17.150.270.228	18.499.643.985	7,9	9.297.050.132	8.066.130.258	-13,2
KAZAKİSTAN'IN PAYI %	0,6	0,4		0,4	0,6	
KAZAKİSTAN'DAN HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İTHALATI	15.154	1.992	-86,9	-	-	#DIV/0!
TÜRKİYE HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İTHALATI	2.971.397.265	3.062.519.116	3,1	1.415.804.593	1.320.430.575	-6,7
KAZAKİSTAN'IN PAYI %	0,0	0,0		0,0	0,0	
KAZAKİSTAN'A TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İHRACATI	15.051.267	17.499.495	16,3	9.251.603	6.510.655	-29,6
TÜRKİYE TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İHRACATI	8.367.973.140	8.538.829.180	2,0	4.349.875.734	3.809.099.200	-12,4
KAZAKİSTAN'IN PAYI %	0,2	0,2		0,2	0,2	
KAZAKİSTAN'DAN TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İTHALATI	964.896	1.395.004	44,6	336.514	2.784.839	727,6
TÜRKİYE TEKSTİL VE HAMMADDELERİ İTHALATI	9.301.562.715	9.712.898.633	4,4	5.189.679.430	4.262.896.786	-17,9
KAZAKİSTAN'IN PAYI %	0,0	0,0		0,0	0,1	

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

2009 yılından 2014 yılı sonuna kadarki dönemde Türkiye'nin Kazakistan'a genel ihracatına baktığımızda, 2010, 2011 ve 2012 yıllarındaki artışları 2013 ve 2014 yıllarındaki düşüşlerin izlediği görülmektedir.

2009 yılında 633,4 milyon dolar olan ihracat yıllar içinde artarak 2012 yılında yaklaşık 1,1 milyar dolar ile en yüksek seviyesine ulaşsa da, 2013 yılındaki %2,7 ve 2014 yılındaki %5,9 oranındaki düşüşlerle 2014 yılında 977,8 milyon dolar seviyesine gerilemiştir.

2009 yılından 2014 yılına kadarki altı yıllık dönemde ihracatın yıllık artış oranı %13,8 olarak hesaplanmaktadır.

2015 yılı Ocak-Haziran dönemine baktığımızda ise Kazakistan'a ihracatımızın, 2013 ve 2014 yıllarındaki düşüş eğilimini takip ederek bir önceki yılın aynı dönemine göre %18,1 oranında gerilediği görülmektedir.

2009 yılından 2015 yılı Haziran ayın sonuna kadar olan süreçte, Türkiye ile Kazakistan arasında dış ticarete ilişkin veriler, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN DIŞ TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	GENEL İHRACAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)	GENEL İTHALAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2009	633.441.316	-	1.348.903.402	-
2010	818.899.512	29,3	2.470.966.578	83,2
2011	947.821.762	15,7	3.020.009.228	22,2
2012	1.068.625.191	12,7	3.370.975.226	11,6
2013	1.039.381.724	-2,7	3.106.139.347	-7,9
2014	977.820.348	-5,9	2.453.437.453	-21,0
2014 OCAK-HAZİRAN	479.052.129	-	1.264.513.543	-
2015 OCAK-HAZİRAN	392.383.638	-18,1	819.442.352	-35,2

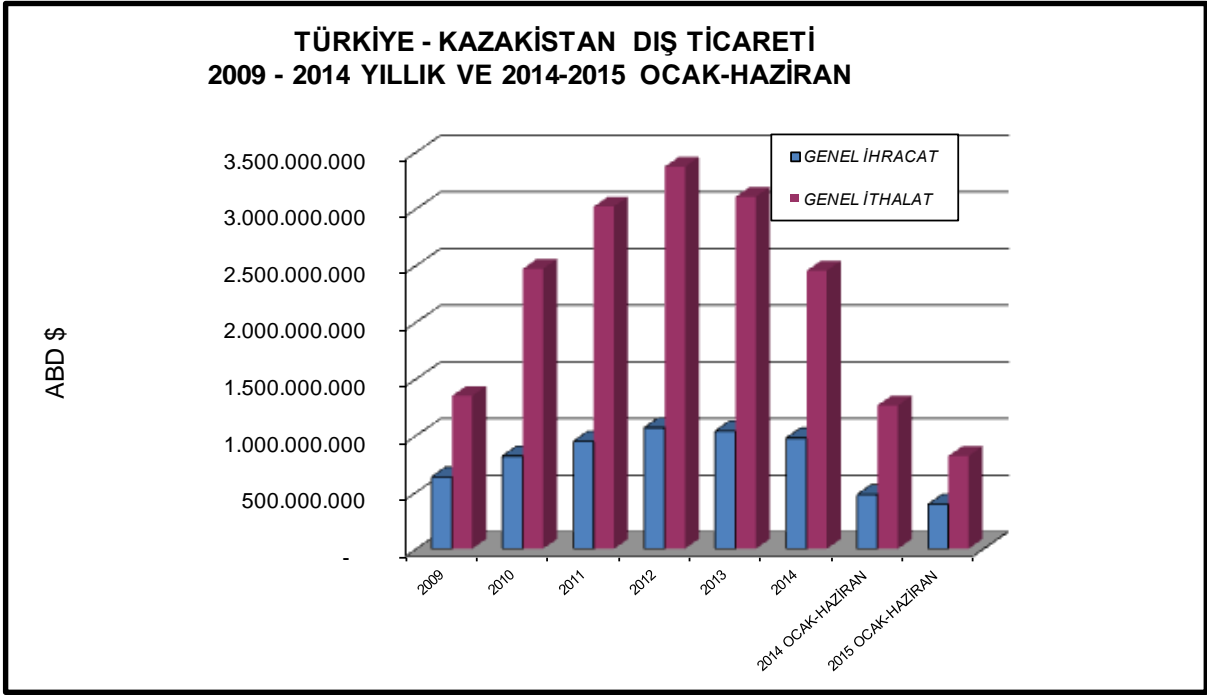
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

Diğer yandan, Kazakistan ile Türkiye arasındaki ithalat rakamlarına baktığımızda, ithalatın ihracata benzer bir seyir izlediğini görmekteyiz. 2009 yılında yaklaşık 1,4 milyar dolar olan Kazakistan'dan ithalatın değeri, 2012 yılı sonu itibarıyla 3,4 milyar dolar ile en yüksek seviyesine ulaşmış, fakat 2013 ve 2014 yıllarında sırasıyla görülen %7,9 ve %21 oranındaki düşüşler sebebiyle ihracat 2,5 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

2010 yılında görülen %83,2'lik ciddi artıştan sonra Kazakistan'dan ithalatımızdaki artış oranı düşmeye başlamış, 2013 ve 2014 yıllarında ise ithalat gerilemeye başlamıştır.

2009-2014 yılları arasında ithalatın yıllık ortalama artış oranı %27,3 olarak kaydedilmektedir.

Öte yandan 2015 yılının ilk altı ayında Kazakistan'dan ithalatımız %35,2 oranında önemli bir düşüş yaşamış ve 819,4 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Türkiye'nin Kazakistan'a ihracatı tüm maddeler itibariyle incelendiğinde, 2015 yılının ilk yarısında en fazla ihraç edilen mamullerin başında 7113 GTİP başlıklı mücevherci eşyası ve aksamlarının geldiği görülmektedir. 8437 GTİP başlıklı tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar, 8544 GTİP başlıklı izole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler, 7308 GTİP başlıklı inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı ile 9013 GTİP başlıklı sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler diğer önde gelen ihracat kalemlerindedir.

Türkiye'nin Kazakistan'a en çok ihraç ettiği ilk 10 ürün grubunda 6109 GTİP başlıklı örme tişörtler, fanilalar, atletler ve diğer iç giyim eşyaları tek hazır giyim ve konfeksiyon kalemi olup 2015'in ilk altı ayında en çok ihraç ettiğimiz yedinci ürün grubu olarak dikkat çekmektedir.

Türkiye'nin Kazakistan'a en fazla ihraç ettiği mamullerin listesi aşağıda yer almaktadır.

TÜRKİYE'NİN KAZAKİSTAN'A GENEL İHRACATI					
EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN İLK 10 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2014	2015	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
		OCAK-HAZİRAN	OCAK-HAZİRAN		PAY %
7113	MÜCEVHERCİ EŞYASI VE AKSAMI (KIYMETLİ METALLERDEN VEYA KIYMETLİ METALLERLE KAPLAMA METALLERDEN)	30.844.359	23.500.604	-24	6,0
8437	TOHUM, HUBUBAT, KURU BAKLAGİLLERİ TEMİZLEME, TASNİF ETME AYIKLAMA VE ÖĞÜTMEME MAHSUS MAKİNA VE CİHAZ	5.462.510	12.690.359	132	3,2
8544	İZOLE EDİLMİŞ TELLER, KABLOLAR VE DİĞER ELEKTRİK İLETKENLER; TEK TEK KAPLANMIŞ LİFLERDEN OLUŞAN FİBE	8.939.670	12.219.798	37	3,1
7308	DEMİR VEYA ÇELİK İNŞAAT VE İNŞAAT AKSAMI, İNŞAATA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANMIŞ DEMİR VEYA ÇELİK	13.312.277	11.234.407	-16	2,9
9013	SIVI KRİSTALLİ TERTİBAT, LAZERLER, DİĞER OPTİK CİHAZ VE ALETLER	3.081.326	10.078.604	227	2,6
8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME, TASNİF, AYIRMA, YIKAMA, KIRMA, ÖĞÜTME, YOĞURMA, KALI	9.262.407	9.844.802	6	2,5
6109	TİŞÖRTLER, FANİLALAR, ATLETLER, KAŞKORSELER VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME)	7.035.684	9.563.372	36	2,4
9403	DİĞER MOBİLYALAR VE BUNLARIN AKSAM VE PARÇALARI	10.743.416	9.233.203	-14	2,4
5702	DOKUNMUŞ HALILAR VE DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDELERDEN DİĞER YER KAPLAMALARI	10.235.196	8.645.564	-16	2,2
6802	YONTULMAYA VEYA İNŞAATA ELVERİŞLİ İŞLENMİŞ TAŞLAR (KAYAGAN TAŞI HARİÇ), MOZİK İÇİN KÜP ŞEKLİNDE TAŞL	18.094.312	7.024.729	-61,2	1,8
İLK 10 ÜRÜN TOPLAMI		117.011.157	114.035.442	-3	29,1
KAZAKİSTAN'A GENEL İHRACAT		479.052.129	392.383.638	-18	100,0
İLK 10 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		24	29		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

İki ülke arasındaki genel ticaret, ithal edilen ürünler detayında incelendiğinde ise, 7403 GTİP başlıklı rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları en önde gelen ithalat kalemi olarak görülürken; 2709 GTİP başlıklı ham petrol, 2711 GTİP başlıklı petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, 7901 GTİP başlıklı işlenmemiş çinko ve 7601 GTİP başlıklı işlenmemiş alüminyum 2015 yılının birinci yarısında en fazla ithal edilen ürün grupları olarak görülmektedir.

TÜRKİYE'NİN KAZAKİSTAN'DAN GENEL İTHALATI					
EN FAZLA İTHAL EDİLEN İLK 10 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2014 OCAK-HAZİRAN	2015 OCAK-HAZİRAN	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
7403	RAFİNE EDİLMİŞ BAKIR VE BAKIR ALAŞIMLARI (HAM)	196.378.127	279.753.035	42	34,1
2709	HAM PETROL (PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR)	578.749.693	223.245.214	-61	27,2
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HİDROKARBONLAR	229.627.555	123.670.330	-46	15,1
7901	İŞLENMEMİŞ ÇİNKO	82.626.619	85.625.952	4	10,4
7601	İŞLENMEMİŞ ALUMİNYUM	51.875.335	53.723.661	4	6,6
7801	İŞLENMEMİŞ KURŞUN	25.328.819	15.028.279	-41	1,8
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	-	14.564.208	-	1,8
7108	ALTIN (PLATİN KAPLAMALI ALTIN DAHİL) (İŞLENMEMİŞ VEYA YARI İŞLENMİŞ YA DA PUDRA HALİNDE)	3.975.929	4.737.024	19	0,6
3902	PROPİLEN VE DİĞER OLEFİNLERİN POLİMERLERİ (İLK ŞEKİLLERDE)	4.754.776	3.681.665	-23	0,4
1001	BUĞDAY VE MAHLUT	47.745.289	3.024.947	-94	0,4
İLK 10 ÜRÜN TOPLAMI		1.221.062.142	807.054.315	-34	98,5
KAZAKİSTAN'DAN GENEL İTHALAT		1.264.513.543	819.442.352	-35	100,0
İLK 10 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		97	98		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

Türkiye'nin Genel Ticaretinde Kazakistan'ın Yeri

2015 yılının ilk altı ayında Türkiye'den dünyanın dört bir yanında 236 ülkeye 73,5 milyar dolarlık ihracat ve 227 ülkeden 106,8 milyar dolarlık ithalat yapılmıştır. Kazakistan bu dönemde en fazla ihracat yapılan ülkeler sıralamasında 36'ncı sıradadır. Kazakistan'a 2015 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yıla kıyasla %18,1 oranında düşüşle 392,4 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Bu ülkenin Türkiye genel ihracatından aldığı pay %0,5'dir.

İthalat boyutunda ise Kazakistan, 33'üncü büyük tedarikçi ülke olup, ithalatın büyük çoğunluğunu petrol ürünleri ile çeşitli hammadde kalemleri oluşturmaktadır. 2015 yılının ilk altı ayında Kazakistan'dan yapılan ithalat 2014 yılının aynı dönemine kıyasla %35,2 oranında ciddi bir düşüş yaşamış ve 819,4 milyon dolar olmuştur. Genel ithalatta Kazakistan'dan yapılan ithalatın payı %0,8 düzeyindedir.

Kazakistan'ın Türkiye genel ihracatında ve ithalatında yerini gösteren tablolar aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:ABD \$				
ÜLKELER	2014 OCAK-HAZİRAN	2015 OCAK-HAZİRAN	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
				PAY %
ALMANYA	7.650.727.404	6.501.484.022	-15,0	8,8
İNGİLTERE	4.848.157.126	5.375.323.515	10,9	7,3
IRAK	5.845.033.488	4.464.609.260	-23,6	6,1
İSVİÇRE	2.469.324.261	4.075.281.584	65,0	5,5
İTALYA	3.769.381.799	3.329.519.935	-11,7	4,5
A.B.D.	2.940.243.949	3.108.202.735	5,7	4,2
FRANSA	3.352.523.069	2.850.989.164	-15,0	3,9
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	2.608.492.083	2.841.378.044	8,9	3,9
İSPANYA	2.357.805.474	2.304.320.867	-2,3	3,1
SUUDİ ARABİSTAN	1.557.760.781	1.897.963.546	21,8	2,6
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	37.399.449.434	36.749.072.672	-1,7	50,0
36 - KAZAKİSTAN	479.052.129	392.383.638	-18,1	0,5
TÜRKİYE'NİN TOPLAM İHRACATI	80.067.181.290	73.512.171.390	-8,2	100,0
İLK 10 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	47	50		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:ABD \$				
ÜLKELER	2014 OCAK-HAZİRAN	2015 OCAK-HAZİRAN	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
				PAY %
ÇİN	11.959.325.721	12.419.245.690	3,8	11,6
RUSYA FEDERASYONU	13.058.067.525	11.131.965.427	-14,8	10,4
ALMANYA	11.061.426.283	10.337.848.768	-6,5	9,7
A.B.D.	6.450.991.641	5.914.178.278	-8,3	5,5
İTALYA	6.199.307.047	5.392.255.389	-13,0	5,1
FRANSA	4.239.625.404	4.126.995.294	-2,7	3,9
İRAN	5.061.757.227	3.543.783.885	-30,0	3,3
GÜNEY KORE	3.636.359.661	3.534.270.617	-2,8	3,3
HİNDİSTAN	3.412.208.620	2.986.180.643	-12,5	2,8
İNGİLTERE	2.967.528.807	2.853.277.937	-3,9	2,7
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	68.046.597.936	62.240.001.928	-8,5	58,3
33 - KAZAKİSTAN	1.264.513.543	819.442.352	-35,2	0,8
TÜRKİYE'NİN TOPLAM İTHALATI	119.784.553.940	106.746.016.742	-10,9	100,0
İLK 10 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	57	58		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

Türkiye'nin Hazırgiyim ve Konfeksiyon Ticaretinde Kazakistan'ın Yeri

Türkiye, 2014 yılına ilişkin olarak Dünya Ticaret Örgütü tarafından açıklanan istatistiklere göre, 540 milyar dolar tutarındaki dünya hazır giyim ve konfeksiyon ticaretinde %3,4'lük payı ile 7'inci en büyük tedarikçidir.

Uluslararası pazarlarda en önemli tekstil ve konfeksiyon tedarikçilerinden biri olan Türkiye ile Kazakistan arasındaki hazır giyim ve konfeksiyon ticareti ise oldukça düşük bir seviyededir.

Türkiye'nin hazır giyim ve konfeksiyon dış ticaretine ilişkin 2015 yılının Ocak-Haziran verilere göre Kazakistan, Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ülkeler arasında 28. sırada yer almaktadır.

2015 yılının ilk yarısında Kazakistan'a yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı, 2014 yılının aynı dönemine kıyasla %26,6 oranında artmış ve 45,4 milyon dolara yükselmiştir. Kazakistan'a yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatının Türkiye toplam hazır giyim ve konfeksiyon ihracatından aldığı pay sadece %0,6'dır.

2013 ve 2014 yıllarında Türkiye'nin hazır giyim ve konfeksiyon ihracatında Kazakistan'ın konumunu gösteren tablo aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON				
İHRAÇ ETTİĞİ ÜLKELER				
<i>Birim: ABD \$</i>				
ÜLKELER	2014	2015	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
	OCAK-HAZİRAN	OCAK-HAZİRAN		PAY %
ALMANYA	2.017.244.353	1.542.809.767	-23,5	19,1
İNGİLTERE	1.181.202.541	1.031.879.382	-12,6	12,8
İSPANYA	801.225.361	725.621.869	-9,4	9,0
FRANSA	589.414.929	424.659.050	-28,0	5,3
HOLLANDA	502.592.714	393.110.971	-21,8	4,9
IRAK	319.287.527	372.500.836	16,7	4,6
İTALYA	374.570.324	306.134.492	-18,3	3,8
A.B.D.	207.115.190	214.731.615	3,7	2,7
ROMANYA	177.041.766	210.799.148	19,1	2,6
POLONYA	212.865.165	203.562.288	-4,4	2,5
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	6.382.559.870	5.425.809.418	-15,0	67,3
28 - KAZAKİSTAN	35.855.542	45.398.286	26,6	0,6
TÜRKİYE'NİN TOPLAM KONFEKSİYON İHRACATI	9.297.050.132	8.066.130.258	-13,2	100,0
İLK 10 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	69	67		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

Türkiye'nin Kazakistan'dan hazır giyim ve konfeksiyon ithalatına bakıldığında ise 2015'in ilk altı ayında herhangi bir ithalatın yapılmadığı görülmektedir. 2014 yılında da sadece 2 bin dolarlık hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı gerçekleştirilmiş olup, Kazakistan Türkiye'nin hazır giyim ve konfeksiyon ithal ettiği pazarlar arasında yer almamaktadır.

Türkiye'nin 2014 ve 2015 yılı Ocak-Haziran periyodunda en fazla hazır giyim ve konfeksiyon ithal ettiği ülkelere ilişkin bir tablo aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON				
İTHAL ETTİĞİ ÜLKELER				
<i>Birim: ABD \$</i>				
ÜLKELER	2014	2015	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
	OCAK-HAZİRAN	OCAK-HAZİRAN		PAY %
BANGLADEŞ	408.512.343	387.761.444	-5,1	29,4
ÇİN	303.872.389	288.897.613	-4,9	21,9
MISIR	78.295.274	79.872.149	2,0	6,0
İTALYA	80.056.721	71.734.284	-10,4	5,4
HİNDİSTAN	75.015.645	66.013.705	-12,0	5,0
KAMBOÇYA	42.898.940	39.273.664	-8,5	3,0
VİETNAM	36.214.265	34.552.594	-4,6	2,6
GÜRCİSTAN	31.510.925	34.390.055	9,1	2,6
İSPANYA	31.787.998	28.460.611	-10,5	2,2
MERSİN SERBEST BÖLGESİ	29.096.033	25.294.770	-13,1	1,9
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	1.117.260.533	1.056.250.889	-5,5	80,0
TÜRKİYE'NİN TOPLAM KONFEKSİYON İTHALATI	1.415.804.593	1.320.430.575	-6,7	100,0
İLK 10 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	79	80		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

Türkiye – Kazakistan Hazırgiyim ve Konfeksiyon Dış Ticareti

Türkiye'den Kazakistan'a 2015 yılının Ocak-Haziran döneminde 45,4 milyon dolarlık hazırgiyim ve konfeksiyon mamulü ihraç edilmiş, bu ürün grubunda ithalat ise yapılmamıştır.

2009 yılından 2014 yılına kadarki altı yıllık süreçte Kazakistan'a hazırgiyim ve konfeksiyon ihracatının zaman zaman arttığı zaman zaman ise düştüğü gözlemlenmektedir. 2009 yılında 43,9 milyon dolar seviyesindeki ihracat 2010 yılında %134 oranındaki ciddi bir artışla 102,8 milyon dolar seviyesine çıkmış, 2011 yılındaki %11,4'lük gerilemenin ardından 2012 yılında %62,9 oranındaki yine ciddi sayılabilecek bir artışla 148,4 milyon doları bularak, söz konusu dönemdeki en yüksek seviyesini yakalamıştır. Fakat 2013 ve 2014 yıllarındaki sırasıyla %31 ve %22,2 oranındaki düşüşler sebebiyle 2014 yılı sonu itibariyle Kazakistan'a hazırgiyim ve konfeksiyon ihracatı 79,7 milyon dolar seviyesine inmiştir.

2015 yılının ilk yarısında ise Kazakistan'a hazırgiyim ve konfeksiyon ihracatımız yeniden artış eğilimine girmiştir. İhracat bu dönemde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %26,6 oranında artış göstererek 45,4 milyon dolar seviyesine yükselmiştir.

2009 yılından 2015 yılı Haziran ayı sonuna kadar Türkiye'nin Kazakistan ile hazır giyim ve konfeksiyon ticaretine ilişkin veriler, aşağıdaki tablodan izlenebilir.

TÜRKİYE - KAZAKİSTAN HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İHRACATI	YILLIK DEĞİŞİM (%)	HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İTHALATI	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2009	43.915.964	-	15.173	-
2010	102.766.016	134,0	2.599	-82,9
2011	91.079.448	-11,4	843	-67,6
2012	148.384.266	62,9	117.905	13886,4
2013	102.351.323	-31,0	15.154	-87,1
2014	79.650.806	-22,2	1.992	-86,9
2014 OCAK-HAZİRAN	35.855.542	-	-	-
2015 OCAK-HAZİRAN	45.398.286	26,6	-	-

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

Türkiye'nin hazır giyim ve konfeksiyon ithalatı açısından bakıldığında Kazakistan'a ithalatın oldukça düşük seviyede seyrettiği görülmektedir.

2009 yılında sadece 15,2 bin dolar seviyesindeki ithalat 2012 yılında 117,9 bin dolar seviyesine yükselse de 2013 ve 2014 yıllarında tekrar düşerek 2015 yılı itibariyle sıfır seviyesine kadar inmiştir.

Hazır giyim ve konfeksiyon ihracatını ürün bazında incelediğimizde ise 6109 GTİP başlıklı örme tişörtler, fanilalar, atletler ve diğer iç giyim eşyaları 2015 yılının Ocak-Haziran döneminde en çok ihraç edilen ürün grubu olarak dikkat çekmektedir. Bu ürün grubunda ihracat %36 oranında artarak 7 milyon dolardan 9,6 milyon dolara yükselmiş olup Kazakistan'a hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı içerisindeki payı %21,1 olarak kaydedilmektedir.

Diğer önemli ihraç kalemleri ise 6204 GTİP başlıklı kadınlar ve kız çocuklar için dokuma elbise, takım, ceketler, blazer, elbise ve etekler, 6203 GTİP başlıklı erkekler ve erkek çocuklar için dokuma elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şortlar, 6302 GTİP başlıklı yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri ile 6104 GTİP başlıklı kadınlar ve kız çocuklar için örme elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şortlardır.

Söz konusu dönemde en fazla ihraç edilen ilk on ürün grubunun dokuzunda ihracat %11 ile %75,5 arasında değişen oranlarda artış gösterirken, sadece bir ürün grubunda ihracatta düşüş kaydedilmiştir.

İhracatı en fazla artış gösteren ürün grubu 6104 GTİP başlıklı kadınlar ve kız çocuklar için örme elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şortlar olup bu ürün grubunda ihracat %75,5 oranında artarak 1,7 milyon dolardan 3 milyon dolara çıkmıştır.

Kazakistan'a en çok ihraç edilen ilk 10 hazır giyim ve konfeksiyon ürün grubu içerisinde ihracatı azalan tek ürün grubu ise 6302 GTİP başlıklı yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleridir. Bu ürünlerin ihracatı 2015 yılının ilk yarısında 2014 yılına kıyasla %24,1 oranında azalmış, ihracat değeri 4,4 milyon dolardan 3,3 milyon dolara düşmüştür.

Aşağıdaki tabloda, Türkiye'den Kazakistan'a en fazla ihraç edilen hazır giyim ve konfeksiyon mamulleri ile bu ürün gruplarının toplam ihracattaki payları verilmektedir.

TÜRKİYE'DEN KAZAKİSTAN'A HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İHRACATI					
EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN İLK 10 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2014 OCAK-HAZİRAN	2015 OCAK-HAZİRAN	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
6109	TİŞÖRTLER, FANİLALAR, ATLETLER, KAŞKORSELER VE DİĞER İÇ GİYİM EŞYASI (ÖRME)	7.035.684	9.563.372	36	21,1
6204	KADINLAR VE KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, ELBİSE, ETEK, PANTOLON ETEK, VB.(YÜZM)	4.162.612	5.920.101	42	13,0
6203	ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, PANTOLON, TULUM VE ŞORT (YÜZME KIY)	4.049.465	5.832.085	44	12,8
6302	YATAK ÇARŞAFI, MASA ÖRTÜLERİ, TUVALET VE MUTFAK BEZLERİ	4.357.733	3.309.649	-24,1	7,3
6104	KADIN VE KIZ ÇOCUK İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, ETEK, PANTOLON, TULUM VE ŞORT (ÖRME)(YÜZ)	1.708.990	2.999.300	75,5	6,6
6206	KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLAR İÇİN BLUZLAR, GÖMLEKLER VE GÖMLEK-BLUZLAR	1.798.657	2.472.279	37	5,4
6205	ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUKLAR İÇİN GÖMLEKLER	1.879.669	2.452.826	30	5,4
6108	KADIN VE KIZ ÇOCUK İÇİN KOMBINEZON, JÜP VEYA JÜPON, SLİP VE KÜLOT, GECELİK, PİJAMA, LİZÖZ, BORNOZ VB	1.892.051	2.093.737	11	4,6
6115	KÜLOTLU ÇORAPLAR, TAYTLAR, KISA VE UZUN KONÇLU ÇORAPLAR, SOKETLER (VARİS ÇORAPLARI DAHİL) VE PATİK	828.697	1.231.902	49	2,7
6103	ERKEKLER VE ERKEK ÇOCUKLAR İÇİN TAKIM ELBİSE, TAKIM, CEKET, BLAZER, PANTOLON, TULUM VE ŞORT (ÖRME)(Y)	800.095	1.163.178	45	2,6
İLK 10 ÜRÜN TOPLAMI		28.513.653	37.038.429	30	81,6
KAZAKİSTAN'A HAZIRGIYIM VE KONFEKSİYON İHRACATI		35.855.542	45.398.286		100,0
İLK 10 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		80	82		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Ağustos 2015

V. KAYNAKÇA

- Uluslararası Ticaret Merkezi ITC İstatistik Veri Tabanı
www.trademap.org
- T.C. Ekonomi Bakanlığı İstatistik Bilgi Sistemi
- Kazakistan Ülke ve Pazar Bilgileri, Ülke Masaları, T.C. Ekonomi Bakanlığı

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
Hazırlanmış ve Konfeksiyon Şubesi
Ağustos 2015

** İTKİB Genel Sekreterliği kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.*